

VARHAISKASVATUKSEN KIUSAAMISEN EHKÄISYN SUUNNITELMA 2024—2025 - KALEVANHARJUN VARHAISKASVATUSYKSIKKÖ

Sisällysluettelo

- 1. Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma**
- 2. Mitä kiusaaminen on?**
- 3. Miten kiusaamista ennaltaehkäistään varhaiskasvatuksessa?**
- 4. Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa**
- 5. Kiusaamiseen puuttuminen**
- 6. Yksikön omat tarkennukset**

1. Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma

Tämä on Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksen kiusaamisenehkäisyn suunnitelma. Kiusaamisenehkäisyn suunnitelma tehdään jokaiseen varhaiskasvatussyksikköön. Suunnitelma sisältää kaikkia yksiköitä koskevan kaupunkitasoisen osion sekä jokaisen varhaiskasvatussyksikön omat tarkennukset.

LAIT JA OHJAAVAT ASIAKIRJAT

Lapsella on oikeus turvalliseen varhaiskasvatusympäristöön

**Varhaiskasvatustilaki
(540/2028, 10 §)**

**Lasta tulee suojata
väkivallalta, kiusaamiselta
ja muulta häirinnältä.**

**YK:n lasten
oikeuksien sopimus**

**Jokaisella lapsella on
oikeus turvalliseen
ympäristöön.**

Tampereen varhaiskasvatussuunnitelma 2022

**Varhaiskasvatussyksiköissä laaditaan kiusaamisen
ehkäisemisen suunnitelma yhdessä lasten,
huoltajien ja henkilöstön kanssa osana yksikön
toimintasuunnitelmaa.**

**Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä
ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti
osana toimintakulttuurin kehittämistä.**

2. Mitä kiusaaminen on?

Kiusaaminen on tahallista ja haitallista käyttäytymistä, joka aiheuttaa pahaa mieltä. Kiusaaminen on ryhmäilmiö, joka perustuu lasten väliin sosiaalisiin suhteisiin. Kiusaajan ja kiusatun välillä vallitsee vallan epätasapaino, jossa kiusaaja tai kiusaajat ovat ylivoimaisessa asemassa uhriin nähden esimerkiksi iän, kavereiden määrän, taitojen tai fyysisen vahvuuden suhteen. Kiusaaminen on toistuvaa toimintaa, joka kohdistuu yksisuuntaisesti samaan henkilöön.

Lapset vasta harjoittelevat sosiaalisia taitoja, eikä empatiakyky ole vielä täysin kehittynyt. On hyvä huomioida, että lapsilla voi olla haastavia vuorovaikutus- ja ristiriitatilanteita myös ilman, että kyse on kiusaamisesta.

KIUSAAMISEN ILMENEMISMUOTOJA VARHAISKASVATUSIKÄISILLÄ LAPSILLA

Kiusaaminen voi olla fyysistä, sanallista tai epäsuoraa.

FYYSINEN

Töniminen
Nipistely
Lyöminen
Vaatteiden
repiminen
Tukistaminen
Pureminen
Potkiminen

SANALLINEN

Haukkuminen
Lällättely
Piirteiden
kommentointi
Matkiminen
Nimittely

EPÄSUORA

Puhumatta
jättäminen
Tavaroiden
vieminen
Leikkien
sotkeminen
Uhkailu
Huijaaminen

Mukaillen: Kirves & Stoor-Grenner 2010

3. Miten kiusaamista ennaltaehkäistään varhaiskasvatuksessa?

Varhaiskasvatuksessa kiusaamisen vastainen työ on ennen kaikkea vuorovaikutustaitojen sekä ryhmässä toimimisen harjoittelua ja tunnetaitojen opettelua. Henkilöstön aktiivinen läsnäolo arjen kaikissa tilanteissa on lapsiryhmän turvallisuuden ja myönteisen ilmapiirin perusta. Jatkuva havainnointi ja havainnoista keskustelu tiimin kesken mahdollistaa kiusaamiseen puuttumisen.

Lapsille aikuisten johdonmukainen toiminta ja yhteisesti sovitut pelisäännöt ja sopimukset luovat selkeyttä toimintatapoihin ja omalta osaltaan ennaltaehkäisevät ristiriitatilanteita ja kiusaamista.

TURVALLISEN ILMAPIIRIN LUOMINEN JA KAVERITAITOJEN TUKEMINEN

MYÖNTEINEN VUOROVAIKUTUS

- Eleet, ilmeet ja kehonkieli
- Positiivinen ilmapiiri, myös aikuisten välillä
- Sensitiivinen kohtaaminen
- Huomio vahvuuksiin, onnistumisiin ja yrittämiseen
- Nähdä ja kuulla tulemisen varmistaminen

RYHMÄYTYMINEN

- Me-hengen vahvistaminen koko toimintakauden ajan
- Yhdessä mietityt säännöt ja sopimukset
- Pienryhmätoiminta

TURVATAIDOT

- Kehotunnekasvatus
- Omien rajojen tunnistaminen
- Toisten rajojen kunnioittaminen

4. Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa

Tunteet ohjaavat voimakkaasti lapsen käyttäytymistä ja toimintaa. Tunteet ovat läsnä kaikissa arjen tilanteissa ja niiden säätelyä ja ohjausta tulee harjoitella. Tunnetaidot tarkoittavat kykyä tunnistaa, nimetä, ilmaista ja säädellä omia tunteita. Taitojen karttuessa lapsi oppii ymmärtämään, että myös muilla on tunteet ja se toimii pohjana ympäristön ymmärrykselle ja empatiakyvyn kehittymiselle. Kaikkiin tunteisiin liittyy aina jokin syy. Tunnetaitokasvatukseen kuuluu, että lapset oppivat ymmärtämään näitä syitä tunteiden taustalla. Aikuisella on suuri rooli tunnetaitojen kehittymisen tukemisessa. Parhaimmillaan hyvät tunnetaidot lisäävät lapsen hyvinvointia ja turvallisia ihmissuhteita.

MITEN TUNNETAITOJEN KEHITTYMISTÄ TUETAAN?

Aikuisen malli kaikissa vuorovaikutustilanteissa

Arjessa tunteiden läpikäyminen ja sanoittaminen

Tunteiden äärelle pysähtyminen

Aikuisen sensitiivisyys, läsnäolo ja kunnioittava suhtautuminen

Materiaalien hyödyntäminen (kuvakortit, kirjallisuus, sadut, laulut)

Leikki

5. Kiusaamiseen puuttuminen

MITEN KIUSAAMISEEN PUUTUTAAN?

5.1. Kiusaamiseen puuttuminen varhaiskasvatuksessa

Kiusaamistilanteiden huomaaminen ja niihin puuttuminen edellyttää henkilöstöltä läsnäoloa ja jatkuvaa havainnointia. Aikuisilla on velvollisuus puuttua välittömästi kaikkiin tilanteisiin, joissa lapsi kokee tulleen kiusatuksi. Lapsen kokemusta kiusatuksi tulemisesta ei tule koskaan vähätellä tai mitätöidä.

Arjessa tapahtuvat yksittäiset konfliktit ja riidat voidaan yleensä ratkaista heti. Sen sijaan kiusaamisen selvittely vaatii pidempää työskentelyä, jossa tarkastellaan kiusaamisen kaikkien osapuolten sekä koko ryhmän tilannetta yhdessä huoltajien kanssa. On tärkeää huomioida, että myös kiusannut lapsi tarvitsee aikuisen tukea ja apua. Jokainen kiusaamistilanne edellyttää johdonmukaista jatkoseurantaa kiusaamisen loppumisen varmistamiseksi.

6. Yksikön omat tarkennukset

YKSIKÖN OMAT TARKENNUKSET

6.1. Yksikkömme mahdollisia tarkennuksia turvallisen ilmapiirin luomiseen sekä tunne- ja kaveritaitojen tukemiseen

Pidämme yllä hyvää työilmapiiriä ja yhteisiä pelisääntöjä aikuisten kesken. Esihenkilöt tukevat kasvattajia heidän kasvatustyössään ja kiusaamistilanteista keskustellaan ammatillisesti yhdessä. Korostamme sensitiivistä ja läsnäolevaa työtettä lasten kanssa ja ylläpidämme kunnioittavaa vuorovaikutusta myös aikuisten kesken. Tunne- ja vuorovaikutuskirjojen ohjelmista meillä on käytössä seuraavia materiaaleja: Fanni, Piki ja Molli, Lapsen mieli, Huomaa hyvä- vahvuusvaris. Lasten kanssa on pohdittu millainen on kiva kaveri.

“Koko kylä kasvattaa” kun kaikki aikuiset huolehtivat yhteisesti lapsista kaikissa tilanteissa, niin sisällä kuin ulkonakin. Kaikki aikuiset voivat ohjata lapsen toimintaan tarvittaessa.

6.2. Millä konkreettisilla toimintatavoilla kiusaamiseen puututaan?

Panostamme kaveritaitoihin sekä turvalliseen ja hyväksyvään ilmapiiriin, myös lasten ryhmäytymiseen käytetään aikaa. Käytämme toiminnassamme pienryhmätoimintaa, ennakointia ja tukikuvia, mitkä osaltaan ehkäisevät lasten välisiä konflikteja. Aikuisten aktiivinen läsnäolo leikeissä on tärkeää. Yhdessä toimimisen pelisäännöt on suunniteltu lasten kanssa yhdessä ja erilaiset tunnetaito materiaalit ovat aktiivisessa käytössä. Menetelminä käytämme mm. sadun ja draaman keinoja.

6.3. Miten kiusaamisen vastaisia toimenpiteitä käsitellään lasten ja huoltajien kanssa?

Huoltajien kanssa käsitellään lasten kiusaamisen tilanteet heti saman päivän aikana. Teema on esillä myös vanhempainilloissa, vasuissa ja tarpeen mukaan päivittäisissä keskusteluissa. Meille on tärkeää saada huoltajien luottamus näissä asioissa. Tiimien kuukausikirjeissä tuodaan esille ajankohtaisia tunnetaitojen teemoja omassa lapsiryhmässä. Huoltajilta saatu palaute käsitellään ja heidän ajatuksensa aiheesta kuullaan.

6.4. Mahdollisia muita huomioita

Ajattelemme niin, että lapset vasta harjoittelevat sosiaalisia taitoja, eikä heidän empatiakykynsä ole vielä täysin kehittynyt. On hyvä huomioida, että lapsilla voi olla haastavia vuorovaikutus- ja ristiriitatilanteita myös ilman, että kyse on kiusaamisesta. Meillä ei lasten kanssa käytetä sanaa ”kiusaaminen” vaan aikuinen sanottaa lapsen toimintaa kertomalla, mitä hän on tehnyt tai jättänyt tekemättä. ”Kiusaaminen” sanana koetaan meillä vielä liian aggressiiviseksi ja tunnepitoiseksi sanaksi näin nuorten lasten kanssa, 5-vuotiaakin vielä harjoittelee kaveritaitoja ja tarvitsee siihen aikuisen ohjausta ja apua. Lasta ohjataan ja kerrotaan miten meillä toimitaan ja miten ollaan ja toimitaan yhdessä.

6.5. Suunnitelma laadittu (pvm.)

20.-27.10.2024 yhdessä työntekijöiden ja huoltajien kanssa